

M Ä Ä R U S

Tallinn

Kuupäev digiallkirjas nr
[Registreerimisnumber]

Maarus_Viljandi_YO_PV

Määrus kehtestatakse looduskaitseaduse § 10 lõike 6 ja § 11 lõike 3 alusel.

§ 1. Määruse eesmärk

- (1) Määruse eesmärk on tagada Viljandi maakonnas asuvate kaitstavate looduse üksikobjektide säilimine.
- (2) Määrusega nimetatakse Viljandi maakonnas asuvate kaitstavate looduse üksikobjektide või üksikobjektide rühma nimi ja asukoht ning määratakse piiranguvööndi ulatus. Määruses nimetatud kaitstava looduse üksikobjekti või üksikobjektide rühma piiranguvööndi ulatus või pindala on esitatud kaartidel määruse lisades¹.

§ 2. Üksikpuude või puude gruppide piiranguvööndi ulatus

Määrusega kehtestatakse Viljandi maakonnas paiknevatele üksikpuudele järgmine piiranguvööndi ulatus:

- 1) Holstre pärnad² Viljandi vallas Holstre külas – 0,2 ha (lisa 1);
- 2) Juhkami tamm² Viljandi vallas Riuma külas – 30 m (lisa 2);
- 3) Karksi elupuud³ Mulgi vallas Karksi külas – 0,05 ha (lisa 3);
- 4) Kullamäe männid⁴ Mulgi vallas Maru külas – 1,36 ha (lisa 4);
- 5) Kullese künnapuu⁵ Põhja-Sakala vallas Seruküla külas – 10 m (lisa 5);
- 6) Kuresaare tamm² Viljandi vallas Tinnikuru külas – 0,28 ha (lisa 6);
- 7) Kõõsi künnapuu² Viljandi vallas Vanausse külas – 30 m (lisa 7);
- 8) Lemmjõe tamm⁵ Põhja-Sakala vallas Sandra külas Soomaa rahvuspargis – 0 m (lisa 8);
- 9) Liiva mänd³ Viljandi vallas Viisuküla külas Loodi looduspargis – 0 m (lisa 9);
- 10) Liplapi punane tamm³ Mulgi vallas Vana-Kariste külas – 0,49 ha (lisa 10);
- 11) Marna küla künnapuu³ Viljandi vallas Marna külas – 0,23 ha (lisa 11);
- 12) Metsaema mänd² Viljandi vallas Loodi külas – 0,65 ha (lisa 12);
- 13) Mulgi jalakas³ Viljandi vallas Pahuvvere külas – 30 m (lisa 13);
- 14) Mulgi kõiv² Viljandi vallas Riuma külas – 30 m (lisa 14);
- 15) Murru talu pärnad⁶ Põhja-Sakala vallas Lemmakõnnu külas – 50 m (lisa 15);
- 16) Mursi pärnad² Viljandi vallas Surva külas – 0,12 ha (lisa 16);
- 17) Mustapali tamm² Viljandi vallas Mustapali külas – 0,26 ha (lisa 17);
- 18) Mägiste lühterkuusk³ Mulgi vallas Allaste külas – 0,23 ha (lisa 18);
- 19) Oru tänava tammed⁷ Viljandi linnas Oru tn – 1,47 ha (lisa 19);
- 20) Oti mõtsik⁸ Mulgi vallas Oti külas – 30 m (lisa 20);
- 21) Oti pärn³ Põhja-Sakala vallas Arjassaare külas – 0,1 ha (lisa 21);

- 22) Penuja tamm³ Mulgi vallas Penuja külas – 0,67 ha (lisa 22);
- 23) Polli tamm⁷ Viljandi vallas Paistu külas Loodi looduspargis – 0 m (lisa 23);
- 24) Posti tänava põlispuud⁷ Viljandi linnas Posti tn – 0,043 ha (lisa 24);
- 25) Pärnamäe pärn² Viljandi vallas Marna külas – 0,26 ha (lisa 25);
- 26) Pöögle mänd³ Mulgi vallas Pöögle külas – 0 m (lisa 26);
- 27) Ritsu tamm³ Viljandi vallas Pinska külas – 30 m (lisa 27);
- 28) Sabaku pärnad³ Viljandi vallas Vardi külas – 0,22 ha (lisa 28);
- 29) Säga ehk Lõhmuse pärn³ Viljandi vallas Tarvastu külas – 30 m (lisa 29);
- 30) Taari künnapuud⁷ Viljandi vallas Taari külas – 0,15 ha (lisa 30);
- 31) Tamme-Koori tamm ehk Viiralti tamm⁹ Viljandi vallas Vanamõisa külas – 50 m (lisa 31);
- 32) Tammemäe tammed⁷ Viljandi vallas Vanamõisa külas – 0,99 ha (lisa 32);
- 33) Tuhalaane tamm³ Mulgi vallas Tuhalaane külas – 30 m (lisa 33);
- 34) Tõllamäe tamm⁷ Viljandi vallas Loodi külas Loodi looduspargis – 0 m (lisa 34);
- 35) Undi tamm³ Viljandi vallas Mustivere külas – 50 m (lisa 35);
- 36) Upsi tamm⁴ Põhja-Sakala vallas Uia külas – 0,17 ha (lisa 36);
- 37) Vainristi ristimänd¹⁰ Põhja-Sakala vallas Iia külas – 50 m (lisa 37);
- 38) Viiratsi tammed⁷ Viljandi vallas Viiratsi alevikus – 0,33 ha (lisa 38);
- 39) Vooru tamm² Viljandi vallas Vooru külas – 30 m (lisa 39);
- 40) Väike-Saadu pärnad ja pihlakas³ Viljandi vallas Kassi külas – 0,37 ha (lisa 40);
- 41) Vālgita pärn¹¹ Viljandi vallas Vālgita külas – 0,17 ha (lisa 41);
- 42) Ōitsmäe õunapuu³ Viljandi vallas Kookla külas – 30 m (lisa 42);
- 43) Ōöversti künnapuu¹² Mulgi vallas Saate külas – 0,27 ha (lisa 43).

§ 3. Geoloogiliste üksikobjektide piiranguvööndi ulatus

Määrusega kehtestatakse Viljandi maakonnas paiknevatele geoloogilistele üksikobjektidele järgmine piiranguvööndi ulatus:

- (1) Rändrahnud ja nende piiranguvöönd:
 - 1) Ahjuoja rändrahn¹³ Viljandi vallas Lalsi külas – 10 m (lisa 44);
 - 2) Auksi rändrahn² Viljandi vallas Auksi külas – 30 m (lisa 45);
 - 3) Härjamäe rändrahn⁴ Viljandi vallas Vanamõisa külas – 30 m (lisa 46);
 - 4) Iivakivi ehk Vanapagana kivi⁴ Mulgi vallas Sudiste külas – 30 m (lisa 47);
 - 5) Jaanikildi rändrahn¹³ Mulgi vallas Mõõnaste külas – 10 m (lisa 48);
 - 6) Kivilõppe Kalevipoja kivi⁴ Viljandi vallas Kivilõppe külas – 0 m (lisa 49);
 - 7) Kivilõppe Vanapagana kivi³ Viljandi vallas Kivilõppe külas – 30 m (lisa 50);
 - 8) Kõrvi suurkivi⁹ Viljandi vallas Aidu külas – 30 m (lisa 51);
 - 9) Labidakivi¹⁴ Põhja-Sakala vallas Kibaru külas – 30 m (lisa 52);
 - 10) Lahmuse kivi¹¹ Põhja-Sakala vallas Kibaru külas – 10 m (lisa 53);
 - 11) Laiakivi rändrahn¹⁵ Põhja-Sakala vallas Supsi külas – 0,1 ha (lisa 54);
 - 12) Lepakose rändrahn⁴ Põhja-Sakala vallas Kootsi külas – 10 m (lisa 55);
 - 13) Liivasaare talu rändrahn¹⁶ Viljandi vallas Taganurga külas – 10 m (lisa 56);
 - 14) Lõhavere linnamäe rändrahn¹⁵ Põhja-Sakala vallas Lõhavere külas – 10 m (lisa 57);
 - 15) Oore talu rändrahn¹² Põhja-Sakala vallas Paaksimaa külas – 30 m (lisa 58);
 - 16) Paksu talu rändrahn⁶ Põhja-Sakala vallas Tääksi külas – 10 m (lisa 59);
 - 17) Ristivälja suurkivi¹⁷ Viljandi vallas Parika külas – 30 m (lisa 60);
 - 18) Rõngu talu rändrahn⁶ Põhja-Sakala vallas Tääksi külas – 10 m (lisa 61);
 - 19) Sammuli rändrahn⁴ Viljandi vallas Vardja külas Viljandi maastikukaitsealal – 0 m (lisa 62);
 - 20) Sootsa talu rändrahnud¹¹ Mulgi vallas Kalvre külas – 10 m ja 0,21 ha (lisa 63);
 - 21) Tammeveski kivi¹³ Põhja-Sakala vallas Kobruvere külas – 10 m (lisa 64);
 - 22) Tuhalaane rändrahn² Mulgi vallas Tuhalaane külas Tuhalaane põlispuude grupis – 0 m (lisa 65);
 - 23) Tõnumihkli talu rändrahn¹² Põhja-Sakala vallas Reegoldi külas – 30 m (lisa 66);
 - 24) Virapuu rändrahn¹¹ Mulgi vallas Lilli külas – 30 m (lisa 67);

- 25) Väike-Kõpu rändrahn⁷ Viljandi vallas Väike-Kõpu külas – 30 m (lisa 68);
- 26) Väluste rändrahn² Viljandi vallas Väluste külas – 30 m (lisa 69).

(2) Aluspõhjapaljandid ja koopad ning nende piiranguvöönd:

- 1) Hendrikhansu „Põrgu”¹⁸ Mulgi vallas Sarja külas – 1,6 ha (lisa 70);
- 2) Lopa paljand ja koobas³ Mulgi vallas Atika külas – 0,67 ha (lisa 71);
- 3) Maimu koobas ehk Mäkiste põrguhaud¹⁸ Mulgi vallas Allaste külas – 0,55 ha (lisa 72);
- 4) Suislepa paljand³ Viljandi vallas Suislepa külas – 0,7 ha (lisa 73);
- 5) Vaida oru paljandid ja Annienu koobas¹⁸ Mulgi vallas Veelikse külas – 2 ha (lisa 74).

§ 4. Hüdrogeoloogiliste üksikobjektide piiranguvööndi ulatus

Määrusega kehtestatakse Viljandi maakonnas paiknevatele hüdrogeoloogilistele üksikobjektidele järgmine piiranguvööndi ulatus:

- 1) Jaama allikas³ Viljandi vallas Kassi külas – 0,64 ha (lisa 75);
- 2) Rutu allikas³ Mulgi vallas Ainja külas – 0,77 ha (lisa 76).

§ 5. Maastiku üksikelementide piiranguvööndi ulatus

Määrusega kehtestatakse Viljandi maakonnas asuvale maastiku üksikelemendile järgmine piiranguvööndi ulatus:

- 1) Lüütre org³ Mulgi vallas Sarja külas – 9,1 ha (lisa 77).

§ 6. Kaitsekord

- (1) Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitsekord on kehtestatud keskkonnaministri 2. aprilli 2003. a määrusega nr 27 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri”.
- (2) Kaitstava looduse üksikobjekti paiknemisel kaitsealal tuleb tegevuste kavandamisel lähtuda ka vastavas kaitseala kaitse-eeskirjas sätestatust.
- (3) Kaitstav looduse üksikobjekt Lopa paljand ja koobas¹⁹ koos piiranguvööndiga moodustab Natura 2000 Lopa loodusala ning seal on kaitse-eesmärk kaitsta ja säilitada elupaigatüüpe, mida nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) nimetab I lisas. Need elupaigatüübid on liivakivipaljandid (8220)²⁰ ja koopad (8310), mistõttu tuleb tegevuse kavandamisel hinnata selle mõju kaitse-eesmärkidele, arvestades Natura 2000 võrgustiku alade kohta kehtivaid erisusi.

§ 7. Üksikobjektide kaitsmise ja piiranguvööndi ulatuse määramise põhjendused

Määruse seletuskirjas²¹ on esitatud põhjendused:

- 1) kaitse alla võtmise eesmärkide vastavuse kohta kaitse alla võtmise eeldustele;
- 2) loodusobjekti kaitse alla jätmise otstarbekuse kohta;
- 3) kaitstava loodusobjekti tüübi valiku kohta;
- 4) kaitstava loodusobjekti piiranguvööndi piiri ulatuse ja kulgemise kohta.

§ 8. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

§ 9. Määruse muutmine

Keskkonnaministri 2. aprilli 2003. a määruse nr 27 „Kaitstavate looduse üksikobjektide kaitse-eeskiri” paragrahvi 1 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Natura 2000 võrgustiku alale jääva kaitstava looduse üksikobjekti kaitse-eesmärk on lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kaitstava looduse üksikobjekti või objektide rühma kaitse alla võtmise või piiri määramise otsuses sätestatud elupaigatüübi või liigi kaitse, mis tuleneb nõukogu direktiivist 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) või Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivist 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25).”

§ 10. Menetluse läbiviimine

Määruse menetlus viidi läbi keskkonnaministri 2021. a käskkirjaga nr ... algatud haldusmenetluses. Menetluse ülevaade koos ärakuulamise tulemustega on esitatud käesoleva määruse seletuskirjas.

§ 11. Vaidlustamine

Määrust on võimalik vaidlustada, esitades kaebuse halduskohtusse halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras, osas, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused, mis puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist.

¹ Üksikobjektid ja piiranguvööndi piir on kantud määruse lisas esitatud kaartidele, mille koostamisel on kasutatud Eesti põhikaarti (mõõtkava 1 : 10 000) ja maakatastri andmeid. Kaartidega saab tutvuda Keskkonnaametis, Keskkonnaministeeriumis, keskkonnaregistris (register.keskkonnainfo.ee) ja maainfosüsteemis (www.maaamet.ee).

² Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Viljandi rajooni TSN Täitevkomitee 17. jaanuari 1964. a otsusega nr 1 „Looduse kaitsest Viljandi rajoonis”.

³ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Viljandi Maakonnavalitsuse 21. augusti 1990. a määrusega nr 296 „Loodushoiust Viljandi maakonnas” lisa 1 „Viljandi maakonna (riiklikult kaitstavate) loodushoiuterritooriumide ja objektide nimekiri”.

⁴ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud ENSV Ministrite Nõukogu Looduskaitse Valitsuse juhataja 17. märtsi 1959. a käskkirjaga nr 25 „Riikliku kaitse alla kuuluvate rändrahnude, kivikülvide ja põliste puude nimekirjade kinnitamisest”.

⁵ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud ENSV Ministrite Nõukogu Metsamajanduse ja Looduskaitse Peavalitsuse juhataja 30. aprilli 1966. a käskkirjaga nr 84 „Muudatustest looduskaitsealuste üksikobjektide nimekirjades”.

⁶ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Looduskaitse Nõukogu 8. veebruari 1938. a otsusega „Üksikute puude ja rändrahnude kaitse alla võtmise asjas”.

⁷ Viljandi Rajooni TSN Täitevkomitee 29. märtsi 1958. a otsuse „Looduskaitse organiseerimisest Viljandi linnas ja rajoonis”.

⁸ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Eesti NSV Ministrite Nõukogu 13. märtsi 1959. a korraldusega nr 331-k „Maastiku üksikelementide, dendraariumite ja katsekultuuride ning viljapuude ja viljapuuaedade riikliku kaitse alla võtmisest“ lisa 3“Riikliku kaitse alla kuuluvate väärtuslike viljapuude ja viljapuuaedade loetelu“;

⁹ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Looduskaitse nõukogu 13. jaanuari 1937. a otsusega üksikute puude

ja rändrahnude kaitses.

¹⁰ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Looduskaitse nõukogu 23. novembri 1937. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude kaitse alla võtmise asjas.

¹¹ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Looduskaitse nõukogu 22. mai 1937. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude kaitses.

¹² Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud sotsiaalministri 26. veebruari 1940. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus.

¹³ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud sotsiaalministri 4. märtsi 1939. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus.

¹⁴ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Looduskaitse nõukogu 1. oktoobri 1937. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude kaitses.

¹⁵ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud ENSV Hariduse Rahvakomissari 22. veebruari 1941. a otsusega üksikute puude, rändrahnude ja hiiukirnu looduskaitse alla võtmise asjas.

¹⁶ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud sotsiaalministri 2. septembri 1938. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus.

¹⁷ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud sotsiaalministri 6. oktoobri 1939. a otsusega üksikute puude ja rändrahnude looduskaitse alla võtmise asjus.

¹⁸ Üksikobjekt on esimest korda kaitse alla võetud Abja rajooni TSN Täitevkomitee 13. jaanuari 1960. a otsusega nr 2 „Looduskaitsealase töö olukorrast rajoonis ja looduskaitse rakendamise kohalikku tähtsust omavatel objektidel”.

¹⁹ Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri” lisa 1 punkt 2 alapunkt 182.

²⁰ Sulgudes on kaitstava elupaigatüübi number vastavalt nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ I lisale.

²¹ Seletuskirjaga saab tutvuda Keskkonnaministeeriumi veebilehel www.envir.ee.

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Mölder
Minister

(allkirjastatud digitaalselt)

Meelis Münt
Kantsler

Lisa 1 Holstre pärnad

Lisa 2 Juhkami tamm

Lisa 3 Karksi elupuud

Lisa 4 Kullamäe männid

Lisa 5 Kullese künnapuu

Lisa 6 Kuresaare tamm

Lisa 7 Kõõsi künnapuu

Lisa 8 Lemmjõe tamm

Lisa 9 Liiva mänd

Lisa 10 Liplapi punane tamm

Lisa 11 Marna küla künnapuu

Lisa 12 Metsaema mänd

Lisa 13 Mulgi jalakas

Lisa 14 Mulgi kõiv

Lisa 15 Murru pärnad

Lisa 16 Mursi pärnad

Lisa 17 Mustapali tamm
Lisa 18 Mägiste lühterkuusk
Lisad 19 Oru tänava tammed
Lisa 20 Oti mõtsik
Lisa 21 Oti pärn
Lisa 22 Penuja tamm
Lisa 23 Polli tamm
Lisa 24 Posti tänava põlispuud
Lisa 25 Pärnamäe pärn
Lisa 26 Pöögle mänd
Lisa 27 Ritsu tamm
Lisa 28 Sabaku pärnad
Lisa 29 Säga ehk Lõhmuse pärn
Lisa 30 Taari künnapuud
Lisa 31 Tamme-Koori tamm ehk Viiralti tamm
Lisa 32 Tammemäe tammed
Lisa 33 Tuhalane tamm
Lisa 34 Tõllamäe tamm
Lisa 35 Undi tamm
Lisa 36 Upsi tamm
Lisa 37 Vainristi ristimänd
Lisa 38 Viiratsi tammed
Lisa 39 Vooru tamm
Lisa 40 Väike-Saadu pärnad ja pihlakas
Lisa 41 Vägita pärn
Lisa 42 Öitsmäe õunapuu
Lisa 43 Ööversti künnapuu
Lisa 44 Ahjuoja rändrahn
Lisa 45 Auksi rändrahn
Lisa 46 Härjamäe rändrahn
Lisa 47 Iivakivi ehk Vanapagana kivi
Lisa 48 Jaanikildi rändrahn
Lisa 49 Kivilõppe Kalevipoja kivi
Lisa 50 Kivilõppe Vanapagana kivi
Lisa 51 Kõrvi suurkivi
Lisa 52 Labidakivi
Lisa 53 Lahmuse kivi
Lisa 54 Laiakivi rändrahn
Lisa 55 Lepakose rändrahn
Lisa 56 Liivasaare talu rändrahn
Lisa 57 Lõhavere linnamäe rändrahn
Lisa 58 Oore talu rändrahn
Lisa 59 Paksu talu rändrahn
Lisa 60 Ristivälja suurkivi
Lisa 61 Rõngu talu rändrahn
Lisa 62 Sammuli rändrahn
Lisa 63 Sootsa talu rändrahnud
Lisa 64 Tammeveski kivi
Lisa 65 Tuhalaane rändrahn
Lisa 66 Tõnumihkli talu rändrahn
Lisa 67 Virapuu rändrahn
Lisa 68 Väike-Kõpu rändrahn
Lisa 69 Väluste rändrahn
Lisa 70 Hendrikhansu „Põrgu“
Lisa 71 Lopa paljand ja koobas

Lisa 72 Maimu koobas ehk Mäkiste põrguhood
Lisa 73 Suislepa paljand
Lisa 74 Vaida oru paljandid ja Annienu koobas
Lisa 75 Jaama allikas
Lisa 76 Rutu allikas
Lisa 77 Lüütre org